

Oponentský posudek diplomové práce Adély Michalíkové: *Hrabalova Příliš hlučná samota v anglickém překladu* (Ústav translatologie FF UK)

Předložená diplomová práce je – budiž hned na úvod řečeno – nejen prací svědčící o odborné vybavenosti své autorky, ale je především prací, která přesvědčivě řeší jednu ze „záhad“ bohemistiky fungující v překladech do jiných jazyků: Z jakého originálu překládal Michael Henry Heim anglickou verzi Hrabalovy *Příliš hlučné samoty* (tedy *Too Loud a Solitude*, 1986 a další vydání)? Tato otázka za uplynulých třicet let trápila desítky pedagogů vyučujících českou literaturu v angličtině a teprve Adéla Michalíková na ni našla přesvědčivou odpověď.

Z výše uvedeného vyplývá, že diplomová práce má – při vši své vědeckosti – i žánrovou detektivní zápletku. A autorka pointu celého příběhu umně dávkuje, takže čtenář setrvává v napětí, jakkoli se okruh možných zdrojů zužuje. Oním detektivním pátráním nemíním nicméně nic hanlivého, ba naopak: Tak jako detektiv v dobrém příběhu, i pátrající osoba v našem případě se vyznačuje mimořádnými dispozicemi, jež jí umožnily dojít dál než kdokoli předtím a záhadu přesvědčivě vyřešit.

Analýza anglické verze *Příliš hlučné samoty* je založena na zevrubné znalosti komplikovaného výchozího materiálu – Hrabalova novela existuje v různých variantách a variacích a autorka správně upozorňuje, že v Hrabalově případě nejde o autorské gesto, jež má novým zněním vymazat verze předchozí (jako je tomu okázale v případě Milana Kundery a jeho ediční a překladové politiky), ale mají koexistovat. Z tohoto bohemistického východiska buduje autorka funkční translatologicko-analytický aparát, s jehož pomocí vykládá překlad literárního díla i z pohledu adaptačního transferu do jiného prostředí. Proto po právu nevnímá posuny, k nimž při Heimově překladu *Příliš hlučné samoty* došlo, jako chyby, ale jako uvážlivé a většinou kreativní postupy, jež reflektují směr překladu z malé kultury do kultury velké, hegemonické. Velmi oceňuji i to, že rozsah práce zahrnuje nejen samotná filologická řešení, která lze v překladu pozorovat, ale také širší recepční kontext: srovnává recepci českou a anglofonní a i v tomto ohledu nezužuje problematiku jen na ohlasy odborné, ale zkouší mapovat i „běžné“ čtenářské publikum.

Ocenění šíře záběru se týká i spektra odborné literatury, jež je vesměs funkčně vnesena do hry a čtena velice produktivně; diplomantka prokazuje schopnost rozlišovat a hodnotit, a proto za základ argumentace bere skutečně práce produktivní, zatímco konspektováním zdrojů, jež nic podnětného nepřinášejí, není práce zatížena. Proto má text práce tak silný spád a čte se skutečně jako zpráva o výsledku bádání, a nikoli jako deníčkový

report ve stadiu zrodu, v němž je tematizován proces samotného hledání. Jednotlivé analyticko-výkladové kroky do sebe přirozeně zapadají a vytvářejí nosnou argumentační síť, která navíc není výkladovým stylem ani zbanáňována, ale ani přetížena metajazykovou, obtížně sledovatelnou terminologií.

Pátrání po zdrojích, z nichž Michael Henry Heim při svém překladu vycházel, zavedlo autorku i k francouzskému překladu, který se ukázal být stěžejním vodítkem pro další směr pátrání. Zároveň ale rozšířil i rozsah zohledněného materiálu – sledujeme velice přesvědčivý a nosný výčet francouzských a anglických řešení stěžejních pasáží, stejně jako dalších klíčových prvků (vlastních jmen, reálií, nestandardních slovních položek). Zde mne také napadá snad jediná dílčí výtku či návrh na doplnění, a to je zohlednění autorsko-překladačského stylu: třeba rozdíly v řešení názvů hospod a dalších místních prvků mezi francouzským a anglickým překladem zjevně vycházejí z obecného přístupu, kterým se Michael Henry Heim vyznačoval, a to je tendence ponechávat původní jazykové verze tam, kde je to možné (a není třeba je překládat, neboť jejich sémantika hraje roli v pochopení vyšších strukturních prvků). V tomto ohledu bylo možné přihlédnout i k jeho dalším překladům (namátkově Kundera či Neruda); opakující se princip řešení ukazuje na jeho důraz na exotismus a nepřenositelnost původního prostoru textu, jenž je v rozporu s dnes dominantní tendencí nabízet globalizovatelná označení, jež plynule procházejí kulturním transferem. A totéž platí i pro jeho stylovou preferenci kratších větných celků, za kterou ho kritizoval kdysi Milan Kundera, byť je jen prostým výsledkem reflexe rozdílu mezi českou a anglickou syntaxí.

Práce Adély Michalíkové nejen splňuje, ale i překračuje kritéria stanovená na diplomové práci na FF UK. Je to práce užitečná pro celý obor literárněvědné bohemistiky, a to nejen vyřešením jedné konkrétní záhady, ale i tematizací řady obecnějších faktorů, jež obvykle nejsou při vnímání pozice českého autora v zahraničním kontextu reflektovány. Domnívám se, že je takřka povinností diplomantky svá zjištění nabídnout odborné veřejnosti formou rozsáhlého článku, do něhož by bylo možné základní argumentaci kondenzovat.

Z výše uvedeného myslím jednoznačně vyplývá, že **práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou výborně.**

V Praze dne 16. 5. 2016

Prof. PhDr. Petr A. Bílek, CSc.,
Ústav české literatury a komparistiky FF UK